

STUDIA GENERALIA 2007

Sanan mahti - Mikael Agricola 450 vuotta

Helsingin yliopisto 1.11.2007, Porthania (Yliopistonkatu 3), klo 17.00–19.00

OPPIMINEN SUOMEN MENESTYSTEKIJÄNÄ Professori Matti Klinge Kansainvälistymisen haasteet

On selvä, että suurmiehiä ja heidän merkitystään, niin kuin menneisyyttä yleensäkin, katsotaan nykyajan perspektiivistä ja näin yhtäältä halutaan ymmärtää omaa aikaa ja sen muodostumista, toisaalta luoda siteitä ja jatkuvuuksia menneisyydestä nykyaikaan, usein tiedostamatta ajatellen näin luotujen linjojen tai kehityskaarien jatkuvan tulevaisuuteen. Tutkimuksen tehtävänä on kuitenkin osoittaa historian monipuolisuus ja monimutkaisuus ja osoittaa erilaisten tulkitsemistapojen mahdollisuus, ja siten lisätä yleistä ymmärtämistä. Tämä koskee tietysti Agricolaa, luterilaista reformaatiota, kustannustoimintaa ja suomen kieltä.

Agricola ja Suomen historia on yleensä esitetty "perspektivistisesti", ajatellen tietoisesti tai tiedostamatta, että niissä voidaan nähdä linja kohti "Suomea" ja "suomen kieltä" näiden sanojen nykyisessä merkityksessä. Mutta voimme nähdä niissä myös kansainvälistymisen aspektin. Historiannäkemys on korostanut Suomen ja suomalaisuuden erilaisuutta muihin maihin ja kieliin nähden, mutta voimmeko nähdä asian myös toisin päin? Ehkä kyseessä onkin ollut Agricolan ja yleensä Suomen kehityksen jatkuva kansainvälistyminen tai eurooppalaistuminen?

Agricolan piispuuden ja kirjankustannustoiminnan tarkastelu antaa näihin aiheita. Reformaatio, kirjapainotaito, kirjan merkityksen kasvu eivät ole mitään suomalaisia keksintöjä, vaan ne sopeutettiin myös Agricolan aikaan ja maailmaan. Samoin ei kirjojen painaminen kansankielellä ollut mikään suomalainen erikoisuus, vaan yleinen ajanilmiö, josta on paljon esimerkkejä. Se ei ollut myöskään mikään luterilainen erikoisuus vaan koski koko Eurooppaa. Eihän internetkään ole suomalainen keksintö vaikka sitä täällä käytetään, niin kuin ei juuri mikään kulttuurimme tärkeä piirre.

Suomenkielisen kirjallisuuden julkaiseminen ei myöskään jatkunut tasaisena kehityksenä Agricolasta 1800-luvulle. Päinvastoin suomenkielisen kirjallisuuden painattaminen lähes loppui pitkäksi periodiksi

1650-1810, alkaakseen hitaasti uudelleen ja tullessa varsinaisesti merkittäväksi vasta 1860-luvulta alkaen.

Olennaisen näkökulman näihin asioihin tarjoaa suomen kielen kehitys. Uusien asioiden myötä on aina opittu myös uusia kielenrakenteita ja sanoja. Nykyinen kehitys johtaa voimakkaasti maailmansanojen tai sivistyssanojen yleistymiseen, suomen kielen eurooppalaistumiseen. Mielestäni se on normaalia kulttuurikehitystä, jota ei pidä yrittää kahlita kielipurismin ja eristäytymisen keinoin.

Suora lähetys ja videotallenteet internetissä, osoitteessa <http://video.helsinki.fi/studia/>.
Luentojen lyhennelmät ja luentosarjan ohjelma löytyy osoitteesta www.helsinki.fi/vst.
Luentosarjan luennot julkaistaan kirjana Vapaan sivistystyön toimikunnan julkaisusarjassa.
Tilaukset: (09) 191 58063 (toimisto), vst@helsinki.fi tai www.sivuilla www.helsinki.fi/vst.

Järjestäjä: Helsingin yliopiston vapaan sivistystyön toimikunta
Postiosoite: PL 27, 00014 HELSINGIN YLIOPISTO